

УДК 330.322.3: 334.716

О.Ю. ЛІНЬКОВА, к.е.н., доц., НТУ «ХПІ», Харків

МЕХАНІЗМ ВИРІШЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ

Досліджено природу сучасної фінансово-економічної кризи. Виокремлені актуальні проблеми менеджменту. Проведена класифікація методів їх вирішення. Визначена зростаюча роль держави у рішенні проблем реального сектора економіки. Розроблено механізм вирішення проблем менеджменту. Наведені актуальні питання щодо проведення подальших досліджень в галузі менеджменту.

Nature of modern financial-economic crisis has been researched. Actual problems of management have been marked out. The classification of methods of their solving has been held. The increasing role of the state in solving of problems of real sector of economics has been estimated. The mechanism of solving of problems of management has been worked out. Actual questions for holding of subsequent research in the sphere of management have been adduced.

Ключові слова: фінансово-економічна криза, менеджмент, механізм вирішення проблем менеджменту.

Вступ. Фінансово-економічна криза має протилежні форми прояву у суспільстві. З одного боку вона оновлює механізми господарювання, а з іншого призводить до зростання соціальної напруженості у суспільстві. Тому в умовах сучасної кризи є актуальним дослідження проблем менеджменту та можливостей їх вирішення.

Дослідженням проблем, пов'язаних з фінансово-економічною кризою, займається багато вітчизняних та закордонних вчених. Іноземцев В. систематизує тенденції розвитку економіки [1]. При цьому потребує деталізації розвиток промислових підприємств у відповідних умовах. Уебстер Ф. досліджує теорії інформаційного суспільства [2]. Виникає необхідність практичної перевірки теорій. Чухно А. аналізує природу фінансово-економічної кризи та пропонує шляхи щодо її подолання [3, 4]. Але потребують дослідження проблеми менеджменту та способи їх вирішення в умовах кризи. Шауер Т. розглядає проблеми стійкості розвитку під впливом інформаційних технологій [5]. При цьому існують проблеми в менеджменті, пов'язані з розвитком інформаційних технологій.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження природи фінансово-економічної кризи та ролі промислових підприємств у її подоланні. Завдання статі – розробка механізму вирішення актуальних проблем менеджменту.

Методологія. Кризи визначають циклічний характер суспільно-

економічного прогресу. Вихід з кризи пов'язаний з оновленням основного капіталу, переходом до нового технологічного укладу, з розвитком виробничих відносин. Сутність сучасної кризи – становлення і розвиток інформаційного технологічного способу виробництва, перетворення інформації і знань у новий його фактор, посилення процесів інтелектуалізації виробництва і праці [3, 4]. Сучасна криза відбувається в умовах глобалізації світового господарства, що призвело до охоплення нею всіх країн. Якісно нова техніка забезпечила піднесення економіки більшості країн, але насичення суспільства цією технікою зумовило сучасну фінансово-економічну кризу. Головна проблема будь-якої кризи – зростання науково-технічного рівня виробництва. Проблеми менеджменту в умовах світової кризи можна класифікувати за:

- методами вирішення – фінансові, економічні, соціальні, психологічні, комплексні;
- об'єктами управління – промисловість, будівництво, транспорт і зв'язок, послуги;
- метою вирішення – тимчасова вигода, виживання, стратегічний розвиток.

Вирішення зазначених проблем пов'язано з оновленням основного капіталу, розвитком інформаційного технологічного способу виробництва, підготовкою персоналу, управлінням інформаційною культурою. Зростання ефективності виробництва наповнює бюджет, забезпечує відповідність між виробництвом і споживанням. Причини прояву негативних наслідків світової кризи в українській економіці: недостатній рівень розвитку економіки, переважання сировинного виробництва, технологічне відставання, висока спрацьованість устаткування, низька ефективність. Вихід з кризи забезпечується впровадженням високих індустріальних технологій. Економічна політика держави має поєднувати високі індустріальні технології з інформаційно-комунікаційними технологіями постіндустріальної епохи.

Причина фінансової кризи: банки разом з іноземним капіталом спрямовували кредитні кошти не на розвиток національного виробництва (промисловість, будівництво, транспорт, зв'язок), а на споживання (кредитування фізичних осіб). Роль держави щодо подолання фінансової кризи: врахування і вживання заходів проти зростаючих ризиків на фінансових ринках, аналіз фінансових інновацій та їх наслідків, проведення системних дій щодо регулювання економіки на національному рівні (більше виробляти і купувати продукції національного виробництва), прискорення процесу дедоларизації [3, 4].

Отже, аналіз причин сучасної кризи показує, що ефективний розвиток

виробництва – це єдиний шлях для її подолання. Але для запровадження будь-яких антикризових заходів на виробництві потрібні певні умови, що створює держава (активізація процесу внутрішнього інвестування в країні – визначення КМУ переліку об’єктів для інвестування реального сектору економіки системою накопичувального страхування). Саме стимулююче інновації правове поле дозволяє вирішити проблеми промислових підприємств в умовах світової фінансово-економічної кризи. Роль держави в сучасних умовах включає: захист національних інтересів у процесах міжнародної інтеграції; цілеспрямоване управління національними інвестиційно-інноваційними процесами; розвиток ефективної роботи ринкових інститутів в країні; створення необхідної інфраструктури; ефективний захист прав інтелектуальної власності; підвищення рівня соціального захисту населення.

Актуальні проблеми реального сектора економіки викликані: появою кардинально нових технологій і відповідно новими виробничими відносинами; хронічною відсутністю ресурсів для фінансування інновацій; зміною цінностей суспільства; новими формами міжнародної взаємодії; слабким розвитком ринкових механізмів роботи. Тому для їх вирішення потрібен механізм, який враховував би: національні особливості та резерви розвитку галузі, існуюче правове поле та можливості його удосконалення, світові тенденції розвитку галузі.

Концептуальна модель механізму вирішення проблем менеджменту в сучасних умовах містить процеси: моніторингу результатів і проблем промислових підприємств; активізації на рівні держави внутрішнього інвестування реального сектору економіки; активного використання технологій п’ятого технологічного укладу; запровадження технологій шостого технологічного укладу; систематичного підвищення кваліфікації та перепідготовки працюючих; трансферу сучасних технологій; стимулювання інноваційного потенціалу працюючих; оцінки конкурентоспроможності підприємств на існуючих та потенційних ринках збуту; формування інформаційної культури підприємств; активізації соціальної активності працюючих.

Першочергові заходи щодо реалізації механізму вирішення проблем менеджменту: створення державного центру інновацій з метою ранжирування національних інтересів у розвитку певних галузей і прийняття реальних дій щодо розвитку найперспективніших; об’єднання керівників підприємств галузі щодо розробки систем моніторингу тенденцій галузі, трансферу технологій, запровадження елементів інформаційної культури, підвищення кваліфікації персоналу; укладання довгострокових контрактів підприємств галузі з науковими та освітніми установами щодо розробки та трансферу нових

технологій та підготовки персоналу. Розглянуті інтеграційні процеси є вимогою часу – підприємства самотужки не здатні відстежувати і адекватно реагувати на революційні процеси в економіці. Але головним ризиком запровадження інтеграції в будь-якому механізмі є потреба найвищого рівня розвитку окремого суб'єкта. В Україні такого рівня не має ні в інститутах державного управління, ні в ринкових інститутах, ні в менеджменті, ні в закладах освіти і науки. Зарадити цьому може тільки вміле використання інформаційної системи держави при здійсненні інформаційної політики.

Запропоновані заходи дозволяють використовувати відповідні синергетичні ефекти, які виникають від об'єднання зусиль держави, різних суб'єктів економіки та ринкових інститутів. Функціонування ринкової економіки у світі доводить, що підвищити конкурентоспроможність реального сектора економіки держави можна тільки об'єднанням інтересів держави, підприємств, ринкових інститутів, науки, освіти, суспільства.

Потенційні ризики реалізації запропонованого механізму розв'язання актуальних проблем менеджменту: відсутність політичного кворуму щодо розробки економічної політики держави; наявність певних не ринкових механізмів підтримки певних підприємств галузі; недостатній рівень менеджменту для проведення переговорів серед конкурентів. Для управління зазначеними ризиками виникає потреба у активній підтримці реалізації механізму розв'язання проблем менеджменту засобами масової інформації (ЗМІ). Функції, які покладаються на ЗМІ: пропаганда позитивного досвіду держави щодо роботи центру інновацій; розповсюдження інформації про досвід певних менеджерів щодо домовленостей в галузі; організація публічного обговорення проблем співпраці реального сектора економіки та закладів науки та освіти; всебічне сприяння формуванню активної суспільної позиції молоді.

Результати дослідження. Дослідження природи фінансово-економічної кризи доводить необхідність комплексного підходу до вирішення проблем менеджменту. Запропонований механізм вирішення проблем менеджменту включає: активну участь держави у розв'язанні проблем реального сектору економіки через створення центру інновацій; об'єднання зусиль керівників підприємств галузі для опрацювання ринкової конкурентоспроможної позиції; створення об'єднань реального сектора економіки з закладами науки та освіти. Конкурентоспроможний реальний сектор економіки – є основою подолання фінансово-економічної кризи в країні. Активна позиція держави щодо вирішення проблем менеджменту є головною умовою успіху запропонованого механізму.

Висновки. В умовах фінансово-економічної кризи запропонований

механізм вирішення проблем менеджменту дозволить: акумулювати внутрішні інвестиції, провести моніторинг системи менеджменту в державі, виокремити найнапруженіші його ділянки та комплексно підійти до їх вирішення, що значно знизить рівень соціальної напруги в суспільстві.

Питання для проведення подальших досліджень в галузі менеджменту: підвищення кваліфікації менеджерів, комерціалізація трансферу технологій, механізм розвитку ринкових інститутів.

Список літератури: 1. *Иноземцев В. Л.* На рубеже эпох. Экономические тенденции и их неэкономическое следствие. М.: Экономика, 2003. – 370 с. 2. *Уэбстер Ф.* Теории информационного общества. М.: Аспект-Прес, 2004 – с. 30. 3. *Чухно А.Л.* Сучасна фінансово-економічна криза: природа, шляхи і методи її подолання // Економіка України, № 1, К., 2010. – с.4–18. 4. *Чухно А.Л.* Сучасна фінансово-економічна криза: природа, шляхи і методи її подолання // Економіка України, № 2, К., 2010. – с.4–13. 5. *Шауэр Т.* Информационные технологии и проблемы устойчивости развития. У кн.: Социально-экономические проблемы информационного общества. Суми, "Университетская книга", 2005. – с. 361.

Подано до редакції 08.03.2010